

SUUDİ ARABİSTAN KRALLIĞI

GIDA SEKTÖRÜ PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Tarih : 29/05/2025

Raporu Hazırlayan: Cidde Ticaret Ataşeliği

SEKTÖR RAPORLARI FORMATI (MAL TİCARETİ)

1. Ülke Pazarında Perakende Gıda Sektörü

1.1 Ülke Ekonomisi Genel Bilgiler

Suudi Arabistan Krallığı (KSA) 35,5 milyon nüfusu ile Körfez Bölgesinin en büyük ülkesi konumundadır ve üst orta gelirli bir ülkedir. 2023 yılında GSYİH'si 1,1 trilyon dolara ulaşmıştır ve ülke dünyanın 19. büyük ekonomisidir. Gıda ve içecek perakende sektörünün büyüklüğü 52 milyar USD seviyelerindedir. Konumu itibarıyla 2 milyardan fazla tüketiciye 3 saatlik uçuş mesafesinde yer almaktadır. En önemli Deniz Taşımacılık Rotalarından olan Kızıl Deniz ve Basra Körfezi'ne erişimi bulunmaktadır.

Suudi Hükümetinin ülkenin petrole dayalı ekonomisini çeşitlendirme ve gıda güvenliğine ilişkin kararlı politikaları sebebiyle bu sektöre yatırım yapanlara teşvikleri bulunmaktadır. Ülkede bulunan Özel Ekonomik Şehirler ve Bölgelerde yatırım yapanlara çeşitli teşvikler vermektedir. Hükümetin ayrıca gıda üretiminde kendi kendine yeterlilikle ilgili hedefleri de bulunmaktadır. Bazı devlet ihalelerinde yerli ürün kullanımı zorunluluğu da bulunmaktadır.

1.2 İlgili Sektörde Üretim

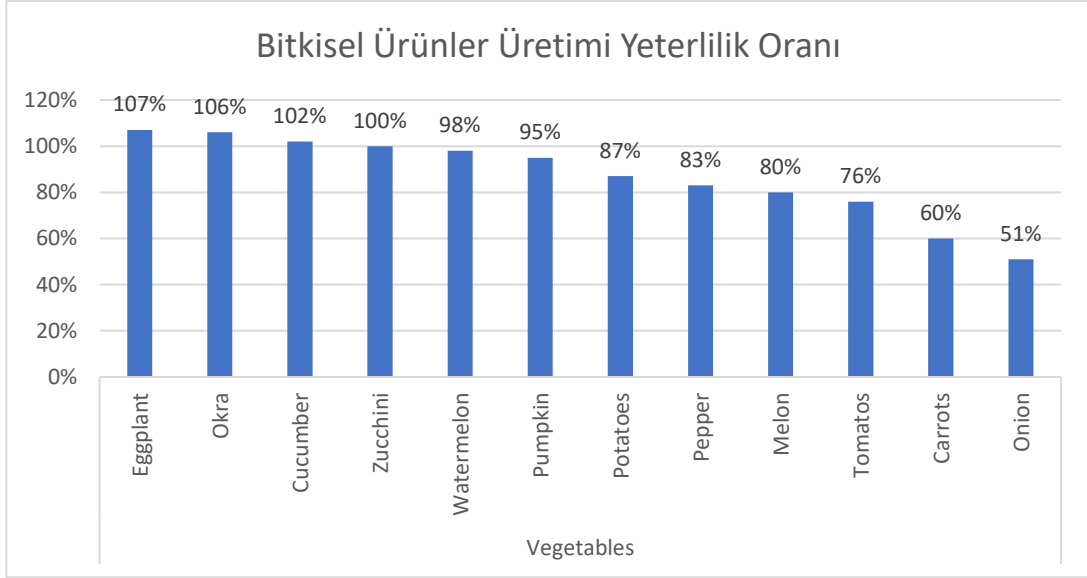
KSA hava koşulları ve arazi şartları nedeniyle gıda ihtiyacının yaklaşık %80'ini ithalat yoluyla karşılamaktadır.

Suudi Arabistan İstatistik Kurumu (GASTAT) verilerine göre 2023 yılında Krallıkta tahılla ekilen toplam alan 331 bin hektara ulaştı ve 2023 yılında tahıl üretim miktarı 1.750 bin ton oldu. Tahılla ekilen alan bakımından idari bölgeler arasında El-Cuf bölgesi 62 bin hektara ulaşarak listenin başında yer aldı. Tahılla ekilen alanlar arasında buğday mahsulü ilk sırada yer aldı ve tahılla ekilen toplam alanın %63,4'ünü oluşturdu ve üretim 1.314 bin ton oldu.

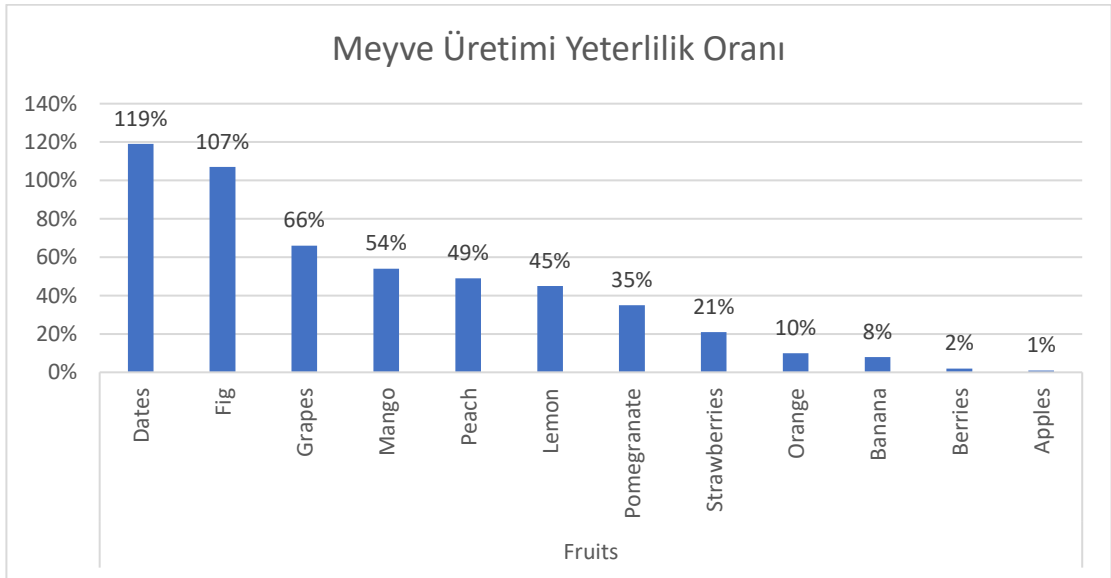
Sebze yetiştirilen açık alan ise 89 bin hektara ulaştı ve 2.531 bin ton üretim yapıldı. Riyad bölgesi, 26 bin hektarlık alan ve 854 bin tonluk üretimle açık sebze yetiştirilen alan bakımından idari bölgeler arasında ilk sırada yer aldı. Karpuz KSA'da yetiştirilen en fazla üründür ve açık sebze yetiştirilen toplam alanın %26,7'sini oluşturmaktadır ve 614 bin tonluk bir üretim gerçekleşmiştir.

Serada yetişen sebzelerde ise, Krallık'ta seralarda yetiştirilen sebze alanı 7 bin hektara ulaşmış, 121 binden fazla seraya dağılmış ve 721 bin ton üretim yapılmıştır. Domates mahsulü Krallık'taki sera sayısı ve alanı bakımından ilk sırada yer almakta ve toplam sera alanının %36,7'sini oluşturmaktadır. Domates 2023 yılında 300 bin ton üretim miktarına ulaşmıştır.

Aşağıdaki tablolarda GASTAT tarafından 2023 yılı için yayınlanan istatistikler yer almaktadır.

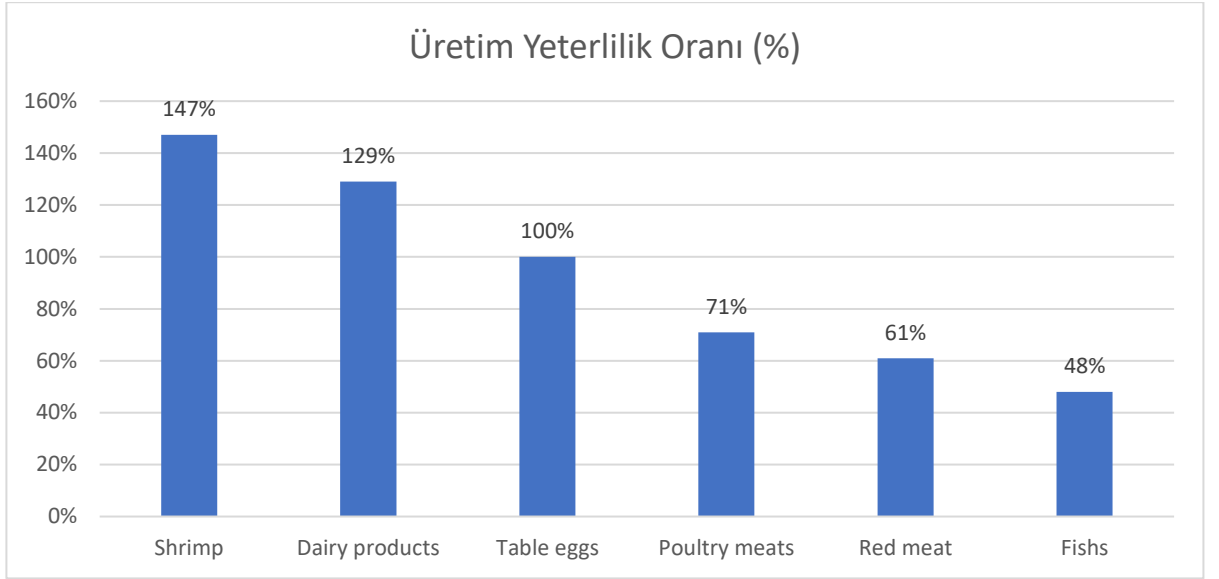

Tablo 1: Bitkisel Ürünler Yeterlilik Oranı (Kaynak: Suudi Arabistan Çevre, Su ve Tarım Bakanlığı)

Tablo 2: Meyve Üretimi Yeterlilik Oranı (Kaynak: Suudi Arabistan Çevre, Su ve Tarım Bakanlığı)

Kendi kendine yeterlilik oranı tanımı: Kendi kendine yeterlilik, ulusal üretimin toplam yüzdesi artı toplam yurtiçi tüketime göre ithal edilen gıda yüzdesi ile ölçülür.

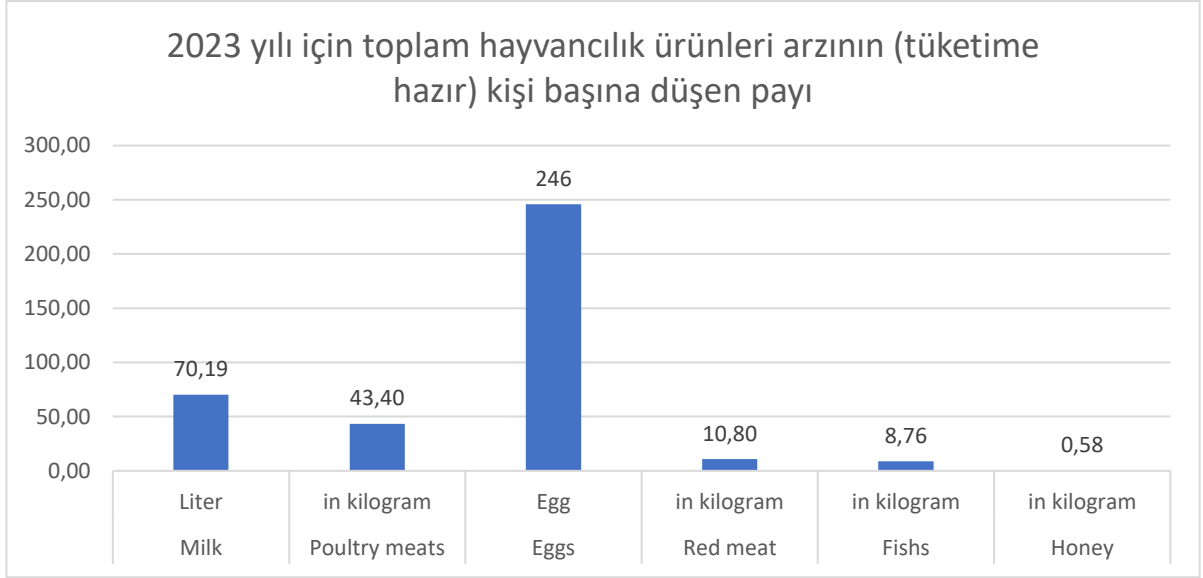
Tablo 3: Hayvansal Ürünler Üretimi Yeterlilik Oranı Kaynak: Suudi Arabistan Çevre, Su ve Tarım Bakanlığı)

Kendi kendine yeterlilik oranı tanımı: Kendi kendine yeterlilik, ulusal üretimin toplam yüzdesi artı toplam yurtiçi tüketime göre ithal edilen gıda yüzdesi ile ölçülür.

Tarım Ürünleri		Kişi Başına Düşen Pay (kg/year)**
Tahıllar	Pirinç	45,77
	Susam	2,05
	Darı	0,51
Sebzeler	Domates	22,25
	Soğan	17,52
	Patates	16,08
	Karpuz	13,29
	Salatalık	4,91
	Patlıcan	3,25
	Havuç	2,46
	Dolmalık biber	2,37
	Kavun	2,34
	Balkabağı	2,19
	Acı biber	1,96
	Yeşil soğan	1,96
	Kabak	1,78
	Bamya	0,78
	Karnabahar	0,75
	Lahana	0,53
	Fasulye	0,36
Meyveler	Hurma	38,58
	Muz	11,31
	Portakal	10,64
	Limon	7,80
	Üzüm	5,48
	Mango	4,80
	Nar	3,00
	Kahve	2,61
	Şeftali	2,08
	Kayısı	0,79
	İncir	0,78

Tablo 4: Bitkisel ürünlerin toplam arzının (tüketime hazır) kişi başına düşen payı

Bitkisel ürünlerin tüketiminde tahıllarda pirinç birinci sırada gelmektedir. Kültürel olarak pirinç ile yapılan ve üzerine et ya da tavuk konulan mendi, biryani ismini verdikleri yemekler çok yaygın olarak tüketilmektedir. Sebzelerde is domates, soğan ve patates tüketimi başı çekmekte olup, meyve de ise Dünyanın en büyük hurma yetiştiren ülkelerinden olması hasebiyle hurma birinci sırada gelmekte onu muz ve portakal takip etmektedir.

Tablo 5: Hayvancılık Ürünleri Tüketimi

Hayvansal ürün tüketiminin yer aldığı yukarıdaki tabloya bakıldığında tavuk ürünleri tüketiminin kırmızı et ve balık tüketiminden çok daha fazla olduğu dikkat çekmektedir.

1.3 İlgili Sektörde Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler

Suudi Arabistan'ın gıda işleme endüstrisi 1.300'den fazla kayıtlı şirketten oluşmaktadır; bunların yaklaşık %75'i 20'den az çalışanı olan küçük şirketlerdir. Gıda işleme, yerel ekonomide büyük ve büyüyen bir sektördür ve perakende sektöründeki gelirlerin yaklaşık %30'unu oluşturmaktadır.

Suudi Arabistan'ın En Büyük Gıda Firmaları

- Almarai Co. Ltd.

Almarai, geniş ürün portföyü ile Orta Doğu'da lider bir gıda ve içecek üreticisidir. Almarai, Suudi Arabistan'daki süt ve fırıncılık ürünlerinde en güçlü üretim ve dağıtım şirketlerinin başında gelmektedir.

- Al-Watania Poultry

Orta Doğu'daki en büyük kümes hayvanı üreticilerinden biri.

- Almunajem Foods

Ortadoğu'nun önde gelen gıda dağıtıcısı olup, çeşitli ithal ve yerel üretim gıda ürünleri sunmaktadır.

- Saudia Dairy and Foodstuff Company (SADAFSCO)

Ortadoğu süt ve gıda sektörünün önemli oyuncularından biri olan SADAFSCO'nun bölgede güçlü bir varlığı bulunmaktadır.

- Al Rabie Saudi Foods Co. Ltd.

Orta Doğu'da meyve suyu ve içecek sektöründe önde gelen bir oyuncu.

- Tanmiah Food Company

Tanmiah, Orta Doğu'da kümes hayvanları ve et işleme sektöründe önemli bir oyuncudur.

- Arabian Agricultural Services Company (ARASCO)

Orta Doğu'da büyük bir tarım hizmetleri ve gıda üretim şirketi.

- ALBAIK Food Systems Company S.A. (Aquat Food Industries Company)

Suudi Arabistan'da tavuk ve deniz ürünleriyle tanınan önde gelen bir fast-food zinciri.

- Al Othman Agricultural Products And Processing Co (Nada Dairy)

Orta Doğu'da süt ürünleri sektöründe önemli bir oyuncu.

- Nestle S.A.

Dünya çapında çok sayıda ülkede faaliyet gösteren, beslenme, sağlık ve zindelik alanlarında küresel bir lider olan Nestlé KSA'da da önemli bir oyuncudur.

- National Agricultural Development Company (NADEC)

Ortadoğu'nun en büyük tarım ve gıda işleme şirketlerinden biri.

- PepsiCo Inc. (Saudi Snack Foods Company Limited)

Atıştırmalık gıdalar ve içeceklerde güçlü bir varlığa sahip, gıda ve içecek sektöründe küresel bir lider.

- The Kellogg Company

Tahıl ve atıştırmalık gıda sektöründe küresel bir lider.

Suudi Arabistan'ın Büyük Gıda Perakendecileri:

Othaim Süpermarketleri: Bu Suudi şirketinin Suudi Arabistan'da 255 perakende mağazası ve Mısır'da kırk altı mağazası vardır. Şirketin ayrıca birkaç toptan satış mağazası vardır. Şirketin satın alımlarının çoğu yereldir, ancak doğrudan ithalat da yapmaktadır.

Panda Perakende Şirketi: Suudi Arabistan'daki en büyük perakendeci. Bu halka açık Suudi şirketinin Suudi Arabistan'da 182 perakende satış mağazası (hipermarket ve süpermarket) vardır. Şirketin ayrıca Mısır'da iki ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) Dubai kentinde bir hipermarketi vardır. Şirketin satın alımlarının çoğu yereldir, ancak doğrudan ithalat da yapmaktadır. Anılan şirketin bağlı olduğu Muhaidip Holding'in ülkemize de Savola Grup altında gıda şirketleri bulunmaktadır.

Tamimi Süpermarketleri: Suudi Arabistan'da 165 ve Bahreyn'de bir şubesi bulunan lüks bir süpermarket (111 Tamimi ve 54 Al Raya Süpermarketi).

Farm Süpermarketleri: Bu Suudi şirketinin KSA'da 107 perakende satış noktası vardır ve şirketin satın alımlarının çoğu yereldir. Ayrıca doğrudan ithalat yapmaktadır.

BinDawood Holding: Bu Suudi şirketi, BinDawood ve Danube süpermarket zincirleri dahil olmak üzere Krallık genelinde toplam altmış beş mağaza işletmektedir ve gıda ürünlerini yerel ve uluslararası olarak satın almaktadır.

LuLu Hyper\Supermarketleri: Dubai merkezli bir perakendeci, Suudi Arabistan'da elli altı mağaza işletmektedir.

Carrefour Suudi Arabistan: BAE'den Majid Al Futtaim'in bir yan kuruluşudur; 19 Suudi hiper ve süpermarketleri var ve çoğunlukla Fransa'dan ithalat yapıyorlar.

Manuel Süpermarket: 2010 yılında Al Darwish ailesi tarafından Cidde'de kurulan lüks bir Suudi süpermarketidir. İlk süpermarketi Ekim 2010'da Cidde'deki Hira International Mall'da açıldı. Şu anda firmanın on iki süpermarketi var (10'u Cidde'de ve ikisi Riyad'da).

2. Ülkenin Sektörde Dış Ticareti

2.1 2023 yılı için Krallıkta gıda emtialarının (bitki ve hayvan) toplam ihracatı ve ithalatı

EMTİA (SINIF TANIMI)	İHRACAT MİKTARI (KG)	İTHALAT MİKTARI (KG)
Yenilebilir canlı hayvanlar	4.535.100	323.029.900
Yenilebilir etler, sakatatlar ve parçalar	49.800.074	767.638.575
Balıklar, kabuklular, yumuşakçalar ve diğer suda yaşayan omurgasızlar.	41.102.038	162.503.200
Süt ve ürünleri; yumurta; doğal bal; diğer yenilebilir ürünler	751.077.042	652.996.900
Yenilebilir meyve ve meyveler taşıyan türlerin aşılınmış veya aşılınmamış canlı ağaçları, çalıları ve çalılıkları	6.098.124	10.351.310
Yenilebilir bitkiler, kökler ve gıda yumruları	78.811.483	1.206.600.265
Yenilebilir meyveler; turuncgil kabukları ve karpuz veya kavun kabukları	314.605.562	1.779.913.136
Kahve, çay, mate, baharatlar ve çeşniler	10.009.436	259.864.320
Tahıl	299.083	11.650.102.856
Değirmencilik ürünleri; aktif malt (malt); nişasta; inülin ve buğday glütteni	34.497.110	250.568.227
Bitkisel örgüler ve diğer bitkisel kökenli ürünler	145	12.314.452
Hayvansal veya bitkisel yağlar, yağlar ve hayvansal veya bitkisel kökenli mumlar	265.263.669	1.132.936.292
Et, balık, kabuklular, yumuşakçalar veya diğer suda yaşayan omurgasızların işlenmesi	51.616.444	131.739.061
Şeker ve şekerli ürünler	768.995.095	1.852.219.377
Kakao ve hazırlanışları	10.468.158	124.987.525
Tahıl, un, nişasta veya süt esaslı müstahzarlar; hamur işleri	357.157.249	412.626.286
Sebze, meyve, kuruyemiş veya bitkilerin diğer kısımlarının preparatları	381.004.477	871.825.899
Çeşitli yiyecek hazırlamaları	61.611.628	336.872.419
İçecekler, sıvılar ve sirke	303.559.301	208.710.096

Tablo 6: 2023 yılı için gıda emtialarının (bitki ve hayvan) toplam ihracatı ve ithalatı

Tablo 6’da yer alan istatistiklere bakıldığında açıkça anlaşılabacağı üzere genel olarak ithal edilen gıda ürünlerinin ihraç edilen ürünlerden fazla olduğu görülmektedir. Ancak özellikle süt ve süt ürünlerinde yerel üretimin fazla olması sebebiyle ihracat miktarı ithalat miktarından fazladır.

2.2 Gıda Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	ÜLKE	USD (Milyon)	ORAN
1	BRAZIL	3.213	11%
2	INDIA	2.247	8%
3	U.S.A	1.701	6%
4	RUSSIAN FEDERATION	1.297	5%
5	UNITED ARAB EMIRATES	1.289	5%
6	EGYPT	897	3%
7	AUSTRALIA	808	3%
8	SUDAN	799	3%
9	ARGENTINA	770	3%
10	NETHERLANDS	733	3%
24	TURKEY	414	1%

Tablo 7: Gıda Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

2.3 Gıda Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	ÜLKE	USD (Milyon)	ORAN
1	UNITED ARAB EMIRATES	1.054,7	20%
2	KUWAIT	711,4	14%
3	JORDAN	552,6	11%
4	REPUBLIC OF YEMEN	511,6	10%
5	IRAQ	360,3	7%
6	BAHRAIN	357,3	7%
7	SULTANATE OF OMAN	315,4	6%
8	SUDAN	138,3	3%
9	EGYPT	120,8	2%
10	CHINA	113,6	2%
19	TURKEY	32,5	1%

Tablo 8:Gıda Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

2-4 Sektörde Ülkemizden İhracat (USD 1000)

		2019	2020	2021	2022	2023
GTİP	İşlenmiş gıda ve tarıma dayalı ürünler	653701	483381	710	60840	278862
'190531	Tatlı bisküviler	32593	21647	4	6503	24966
'151211	Ham ayçiçeği çekirdeği veya aspir yağı	1249	1051	0	1709	19956
'180690	Kakao içeren çikolata ve diğer müstahzarlar, kaplarda veya doğrudan ambalajlarda <= ...	21235	6849	0	4097	19631
'170490	Kakao içermeyen şekerli şekerlemeler, beyaz çikolata dahil (sakız hariç)	30161	32975	2	2520	17004
'190590	Kakao içeren veya içermeyen ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer fırıncılık ürünleri; ayin ...	23456	12373	52	5361	15728
'151219	Ayçiçeği çekirdeği veya aspir yağı ve fraksiyonları, rafine edilmiş veya edilmemiş, ancak kimyasal olarak ...	2227	2709	0	2905	13504
'190532	Waffle ve gofretler	13998	12279	0	5970	12598
'200990	Meyve suyu karışımları, üzüm sırası dahil ve sebze suları, fermente edilmemiş, ...	1649	5143	0	579	8987
'040390	Ayran, kesilmiş süt ve krema, kefir ve diğer fermente edilmiş veya asitlendirilmiş süt ve krema, ...	49634	34409	0	893	7581
'180620	Kakao içeren çikolata ve diğer gıda müstahzarları, > ağırlığında bloklar, levhalar veya çubuklar halinde ...	9340	6834	27	2730	7505

Tablo 9:Ülkemizin gıda sektöründe Suudi Arabistan’a ihracatı (Trademap verisi)

2-5 Sektörde Suudi Arabistandan Yapılan İthalat (USD 1000)

		2019	2020	2021	2022	2023
GTİP	İşlenmiş gıda ve tarımsal ürünler	15495	9436	8300	82121	13856
'210230	Hazırlanmış kabartma tozları	63	0	3	0	3950
'040210	Katı formda süt ve krema, ağırlıkça yağ içeriği <= %1,5	0	0	1	0	1418
'200990	Meyve suyu karışımları, üzüm sırası ve sebze suları dahil, fermente edilmemiş, eklenmiş şeker veya diğer tatlandırıcılar içersin veya içermesin ...	1694	918	1453	223	1313
'200989	Meyve veya sebze suyu, fermente edilmemiş, eklenmiş şeker veya diğer tatlandırıcılar içersin veya içermesin ...	725	2732	1256	767	1183
'220210	Sular, mineral ve havalandırılmış, eklenmiş şeker, tatlandırıcı veya aroma içeren, doğrudan tüketime yönelik ...	881	601	526	518	1137
'170199	Kamış veya pancar şekeri ve kimyasal olarak saf sakaroz, katı formda (kamış veya pancar şekeri içerenler hariç ...	238	182	62	78186	636
'210690	Gıda preparatları, b.y.s.	0	314	21	0	593
'200510	Bebek maması veya diyetetik amaçlar için perakende satışa sunulan homojenize sebzeler, kaplarda ...	0	0	0	0	478
'200290	Tomatoes, prepared or preserved otherwise than by vinegar or acetic acid (excl. whole or in ...	0	0	1081	0	469
'220291	Non-alcoholic beer <= 0.5% vol alc	0	0	128	21	443

Tablo 10:Ülkemizin gıda sektöründe Suudi Arabistan’dan ithalatı (Trademap verisi)

2-6 Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

	Saudi 2024			Non-Saudi 2024			Total 2024		
Age Group	Female	Male	Total	Female	Male	Total	Female	Male	Total
0-4	1.046.773	1.079.765	2.126.538	184.251	194.400	378.651	1.231.024	1.274.165	2.505.189
5-9	1.127.344	1.153.454	2.280.798	243.711	256.343	500.054	1.371.055	1.409.797	2.780.852
10-14	1.075.034	1.103.253	2.178.287	225.184	237.412	462.596	1.300.218	1.340.665	2.640.883
15-19	975.955	992.884	1.968.839	177.801	189.492	367.293	1.153.756	1.182.376	2.336.132
20-24	872.503	884.417	1.756.920	259.526	1.031.907	1.291.433	1.132.029	1.916.324	3.048.353
25-29	853.022	862.252	1.715.274	501.014	1.972.204	2.473.218	1.354.036	2.834.456	4.188.492
30-34	801.655	807.752	1.609.407	532.304	2.039.534	2.571.838	1.333.959	2.847.286	4.181.245
35-39	720.219	722.806	1.443.025	532.013	2.072.825	2.604.838	1.252.232	2.795.631	4.047.863
40-44	604.477	599.165	1.203.642	364.198	1.574.139	1.938.337	968.675	2.173.304	3.141.979
45-49	452.556	436.840	889.396	220.582	1.017.713	1.238.295	673.138	1.454.553	2.127.691
50-54	365.968	337.761	703.729	135.064	661.253	796.317	501.032	999.014	1.500.046
55-59	302.239	278.222	580.461	82.095	439.307	521.402	384.334	717.529	1.101.863
60-64	226.875	207.603	434.478	52.863	225.846	278.709	279.738	433.449	713.187
65-69	154.971	148.001	302.972	30.471	103.667	134.138	185.442	251.668	437.110
70-74	93.691	86.556	180.247	17.157	42.212	59.369	110.848	128.768	239.616
75-79	59.167	56.837	116.004	8.999	16.766	25.765	68.166	73.603	141.769
80+	75.214	70.027	145.241	9.212	13.557	22.769	84.426	83.584	168.010
Total	9.807.663	9.827.595	19.635.258	3.576.445	12.088.577	15.665.022	13.384.108	21.916.172	35.300.280

Tablo 11. Suudi Arabistan Nüfus İstatistikleri

Suudi Arabistan İstatistik Kurumunun açıkladığı 2024 yılı verilerine göre toplam nüfus 35.300.000'e ulaşmıştır. 2024 yılı nüfus istatistiklerinin eyaletlere ve şehirlere göre dağılımı henüz açıklanmamış olup, en son 2022 yılında açıklanan bölgelere göre nüfus tablosu aşağıda verilmiştir.

Nüfus

Bölgeye, Milliyete ve Cinsiyete Göre Nüfus

LPDF PDF Olarak Dışa Aktar

İma olarak dışa aktar...

Toplam Nüfus

32.175.224

Milliyet Ayrımı

18,8 milyon | 58.4% 13,4 Milyon %41,6
Suudi | Suudi olmayan

Cinsiyet Ayrımı

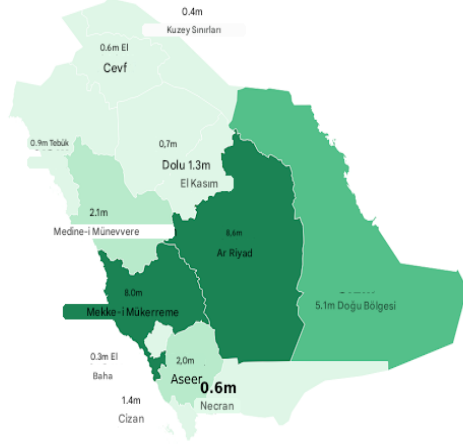
19,7 Milyon | %61.2 Erkek 12,5M 38,8%
Dişi

Bölgelere Göre Nüfus

Milliyet: Hepsi
Cinsiyet: Hepsi

Bu haritayı nasıl okumalı: Bu harita, Suudi Arabistan Krallığındaki bölgelere göre toplam ikamet eden nüfus sayısını göstermektedir. Örn. 2022 yılı itibarıyla Riyad'da 8,6 milyon kişi yaşıyor.

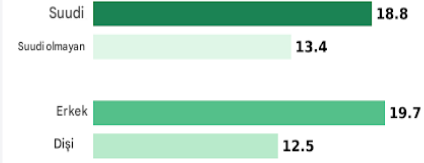
Bölgeye özgü verileri ayrı ayrı görüntülemek için herhangi bir bölgeye tıklayın

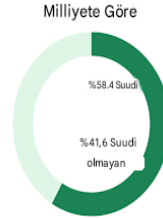
Milliyet ve Cinsiyete Göre Nüfus

Milliyet: Hepsi
Cinsiyet: Hepsi

Milyonlarca Mutlak Sayılar

Yüzde Payları

Filtrele

Milliyet

☒ Tüm
☐ Suudi
☐ Suudi olmayan

Cinsiyet

☒ Tüm
☐ Erkek
☐ Dişi

Alan ne kadar koyu ise sayı o kadar büyüktür.

Tüm Bölgeler

Nüfusun Milliyetlere Göre Dağılımı Mutlak Sayılar (Binlerce)

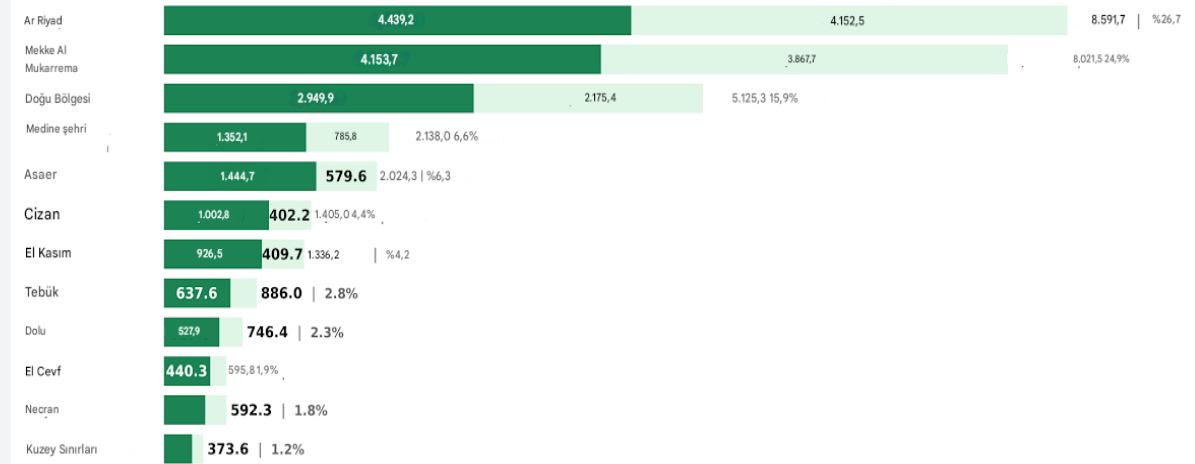
Bölge: Tüm Bölgeler
Milliyet: Hepsi

Milliyetlere göre
☒ bölünmüş göster
☐ Cinsiyet

Grafığı göster
☒ Mutlak Sayılar (Binlerce)
☐ Yüzde Payı

Suudi

Suudi olmayan

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı üzere nüfus bakımından en yoğun şehirler sırasıyla Riyad, Cidde, Dammam, Mekke ve Medine'dir. Mekke ve Medine şehirleri hac ve umre turizmi sebebiyle yılın her döneminde sürekli olarak yabancılar tarafından ziyaret edilmektedir. Bu nedenle gıda sektöründe faaliyet gösteren firmalarımızın bu durumu da göz önünde bulundurmaları faydalı olacaktır.

Diğer taraftan Suudi Arabistan Krallığı tarafından gıda sektörüne yönelik olarak hazırlanan Jeddah Food Cluster projesine ayrı bir parantez açmak gerekecektir.

JEDDAH FOOD CLUSTER

Suudi Arabistan tarafından Cidde şehrinde 2. ve 3. Sanayi bölgeleri içerisinde 11 milyon metrekarelik bir alanı kapsayan ve kapsamlı bir altyapıya sahip ve tedarik zincirlerini birbirine bağlamak ve ortak hizmetler sağlamak için bir dizi entegre ürün ve hizmet sunmakta olan bir gıda kümelenmesi kurulmaya başlanmıştır. Bu girişim, Krallığı gıda ürünleri üretimi ve ihracatı için küresel bir merkez olarak konumlandırmayı amaçlamaktadır.

Bu Kümelenme projesinin diğer amaçları

- İşletme maliyetlerini %5-12'si oranında azaltmak.
- Krallığın gıda ihracatının büyümesini desteklemek.
- Yerel ve uluslararası fabrikaları çekmek için çekici bir ortam sağlamak

Hedef Sektörler

Hurma	Kırmızı et
Şekerleme	Kümes hayvanları
Kahve	Süt ürünleri
Rafine yağlar	Patates
Deniz ürünleri	Domates salçası

Proje Kapsamında Sağlanacak Olanaklar

1. Gıda işleme için özel olarak tasarlanmış Hazır Fabrika:
2. Paylaşımlı soğuk/kuru depolama
3. Kalite kontrol laboratuvarları
4. Paylaşımlı Hizmet Merkezi
5. Hizmet Bağlantısı

Proje tamamlandığında 11.2 km2 ile Dünyadaki en büyük gıda kümelenmesi olacaktır.

2-7 Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

2-7-1 İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri

Suudi Arabistan'da ülkemizdeki gibi meslek örgütleri bulunmamaktadır. Tüm sektörler ticaret odaları aracılığıyla temsil edilmektedir. Ticaret odalarının altında sektörel komisyonlar bulunmaktadır.

2-7-2 Varsa İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar

- ❖ <https://abc-gcc.net/> (Bu siteden firma bilgilerine ulaşılabilir)
- ❖ <https://lcpa.gov.sa/en/Regulations/Docs-Lists/Pages/FactoriesList.aspx> (Bu siteden ise Suudi Arabistan'da faaliyet gösteren fabrikalara ilişkin bilgilere ulaşılabilir.

3. GIDA ÜRÜNLERİNDE YASAL DÜZENLEMELER

Suudi Arabistan Krallığında tüketilen gıda ürünlerinin kayıt altına alınması yasal bir zorunluluktur. Bu kayıt işlemlerinden sorumlu olan otorite Suudi Arabistan Gıda ve İlaç Otoritesidir (SFDA)

Bu ürünlerin kayıt prosedürleri için oluşturulmuş olan kılavuza <https://www.sfda.gov.sa/en/regulations/87260> linkinden ulaşılabilir.

Hayvansal orjinli ürünler ile sebze ve meyve ürünlerinin epidemic vakaların görüldüğü ülkelerden ithalatı yasaktır. İthalatı yasak olan ürünler ve ülkeler SFDA internet sitesinde yayınlanmaktadır.

İthalata ilişkin kılavuza <https://www.sfda.gov.sa/en/regulations/88230> linkinden ulaşılabilir.

SFDA tarafından gıda ürünlerine ilişkin sağlık ve beslenme beyanları, balıkçılık ürünleri, bal gibi ürünlerin ithalatı vb konularda hazırlanan diğer kılavuzlara <https://www.sfda.gov.sa/en/Guide?keys=&date%5Bmin%5D=&date%5Bmax%5D=&tags=1&page=0> linkinden ulaşılabilir.

3.1 Helal Belgelendirmesi

Et ve et ürünleri ile içeriğinde bu ürünler bulunan (jelatin dahil) ürünler için helal belgesi zorunluluğu bulunmaktadır. Bunların dışında paketinde helal işareti veya kelimesi olan ürünler için SFDA tarafından onaylanmış bir kuruluştan helal belgesi alınması zorunludur. Hangi ürünler için helal belgelendirmesi gerektiği <https://halal.gov.sa/hs-code> linkinde yer almaktadır.

Ülkemizden iki firma SFDA tarafından yetkilendirilmiş bulunmaktadır. Ülkemizden Suudi Arabistan'a helal belgelendirilmesi zorunlu olan bir ürün ithalatı yapmak isteyen firmalarımız sadece bu iki firmadan helal belgesi alabilirler. SFDA tarafından yetkilendirilmiş helal belgelendirilmesi kuruluşlarının listesine <https://halal.gov.sa/accredited-cb> linkinden ulaşılabilir.

3.2 Standardlar

3.2.1 SFDA Standartları

Suudi Arabistan’da gıda ürünlerine ilişkin düzenlemeler SFDA tarafından yapılmaktadır.

<https://www.sfda.gov.sa/en/lists-categories?keys=&tags=1> adresli internet sitesi üzerinden standartlara ulaşılabilir.

3.2.2. SASO Standartları

Diğer taraftan Suudi Arabistan’ın genel standart belirleme otoritesi Saudi Standards, Metrology and Quality Organization (SASO) dır. SASO hem ürünlerin standartlarını belirlemekte hem de ürünlerin üzerine yapıştırılan SASO logosuna ilişkin iş ve işlemleri yürütmektedir. <https://www.saso.gov.sa/en/Pages/default.aspx> internet sitesinden detaylı bilgilere ulaşılabilir.

3.3 SABER Platformu

Ürünlerin Suudi Arabistan pazarına girmeden önce güvenliğini garanti altına almak için Ürünlerin Kaydı, Uygunluk Sertifikaları ve Sevkiyat Sertifikalarının düzenlenmesine ilişkin iş ve işlemler SABER platformu üzerinden yürütülmekte olup, Suudi Arabistan pazarına giren tüm ürünlerin bu platforma kayıt edilmesi zorunludur. Anılan kayıt yerel üreticiler ve ithalatçı firmalar tarafından yerine getirilmek zorundadır. <https://saber.sa/home/Index> adresli internet sitesi üzerinden Saber platformu ile ilgili detaylı bilgilere ulaşılabilir.

<https://saber.sa/home/hscodes> adresli internet sitesine ürüne ilişkin HS Kodu girildiğinde ürünlere ilişkin gerekliliklere ulaşılabilir.

4. Lojistik

Suudi Standart Otoritesinin verilerine göre 2023 ve 2024 yıllarında Suudi Arabistan’a yapılan ithalatların taşıma şekline göre istatistikleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Taşıma şekline ve gümrük limanına göre ithalat,
SAR milyon

Mode	Customs port	2024	2023	المنافذ الجمركية	وسيلة النقل
Sea	Total	534.087,9	484.499,1	المجموع	بحري
	King Abdulaziz Sea Port in Dammam	254.586,3	157.377,8	ميناء الملك عبدالعزيز بالدمام	
	Jeddah Islamic Sea Port	174.279,3	227.387,9	ميناء جدة الإسلامي	
	Ras Tanura Sea Port	27.466,8	23.855,4	ميناء رأس تنورة	
	King Abdullah Sea Port	14.944,7	15.264,2	ميناء الملك عبدالله	
	Deba Sea Port	12.424,9	6.349,5	ميناء ضباء	
	King Fahd Ind. Sea Port in Yanbu	11.915,5	13.480,6	ميناء الملك فهد الصناعي ببنع	
	King Fahad Ind Sea Port in Jubail	9.378,4	8.820,6	ميناء الملك فهد الصناعي بالجبيل	
	Baish Sea Port	7.563,4	9.710,1	ميناء بيش	
	Rabigh Sea Port	7.562,4	6.528,1	ميناء رابغ	
	Jubail Sea Port	6.771,0	5.456,2	ميناء الجبيل	
	Yanbu Commercial Sea Port	4.280,2	4.613,6	ميناء ينبع التجاري	
	Ras Al Khair Sea Port	1.751,5	1.384,4	ميناء رأس الخير	
	Jazan Sea Port	954,5	4.150,4	ميناء جازان	
	Al Khafji Sea Port	208,9	120,3	ميناء الخفجي	
Land		105.340,5	95.600,2	المجموع	بري
	Al Bat'ha Port	43.402,4	41.703,2	منفذ البطحاء	
	Riyadh (Dry Port)	37.310,9	31.842,3	الرياض (الميناء الجاف)	
	King Fahad Bridge	8.703,1	9.058,5	جسر الملك فهد	
	Al Hadithah Port	6.006,1	5.862,8	منفذ الحديثة	
	Rub' Al Khali Port	3.223,5	2.182,1	منفذ الربع الخالي	
	Salwa Port	2.373,0	1.322,5	منفذ سلوى	
	Al Khafji Port	2.180,8	1.704,5	منفذ الخفجي	
	Al Raqa'i Port	774,5	632,2	منفذ الرقيعي	
	Al Wadiah Port	641,3	653,4	منفذ الوديعة	
	Halat Ammar Port	558,7	517,6	منفذ حالة عمار	
	Al Durra Port	156,2	114,0	منفذ الدرة	

	Judayyidah Ar'ar Port	9,9	7,2	منفذ جديدة عرعر	
Air	Total	233.595,1	195.924,9	المجموع	جوي
	King Khalid Int Airport in Riyadh	118.945,0	94.521,2	مطار الملك خالد الدولي بالرياض	
	King Abdulaziz Int. Airport	63.051,8	51.380,6	مطار الملك عبدالعزيز الدولي بجدة	
	King Fahad Int Airport in Dammam	49.130,9	48.340,6	مطار الملك فهد الدولي بالدمام	
	Taif Airport	2.376,7	1.592,9	مطار الطائف	
	Prince Mohammad Airport in Madinah	50,1	42,2	مطار الأمير محمد الدولي بالمدينة	
	Abha Airport	18,6	25,0	مطار أبها	
	Prince Sultan Airport in Tabok	12,8	7,6	مطار الأمير سلطان بتبوك	
	Prince Abdulmohsin Airport in Yanbu	4,5	0,7	مطار الأمير عبدالمحسن بينع	
	Prince Naif Airport in Qassim	4,2	11,4	مطار الأمير نايف بالقصيم	
	Al Ahsa Airport	0,4	2,7	مطار الأحساء	
	Hail Airport	0,1	0,1	مطار حائل	
	King Abdullah Airport in Jazan	0,0	0,0	مطار الملك عبدالله بجازان	
	Al Jouf Airport	0,0	0,0	مطار الجوف	
	Madinah Parcel	0,0	0,0	الطرود البريدية بالمدينة	
	Dammam Central Post	0,0	0,0	بريد الدمام المركزي	
	Jeddah Parcel	0,0	0,0	الطرود البريدية بجدة	
	Dammam Parcel	0,0	0,0	الطرود البريدية بالدمام	
	Riyadh Parcel	0,0	0,0	الطرود البريدية بالرياض	
	Total	873.023,5	776.024,3	الإجمالي	

Tablo 12-
Taşıma Şekline

göre ithalat verileri

5. E-TİCARET (SINIR ÖTESİ E-TİCARET/E-İHRACAT)

5.1 E-Ticaret Ekosistemine Genel Bakış

Krallıkta e-ticaretin büyümesi

2018 yılında Suudi E-Ticaret Konseyi'nin kurulmasıyla birlikte Suudi Arabistan, fintech ve ödeme çözümlerini teşvik ederek, BT'yi iyileştirerek ve genel lojistik sektörünü etkinleştirerek e-ticaretin önündeki engelleri kaldırmak için yoğun bir şekilde çalışmaktadır. Bu önlemler sayesinde artık MENA'daki en dinamik e-ticaret pazarlarından biri haline gelmiştir.

Tablo 13. MONSHAT E.Ticaret Raporu

Suudi Arabistan E- Ticaret pazarı daha fazla oyuncunun bu pazara girmesiyle birlikte daha rekabetçi bir hale gelmiştir.

Türkiye merkezli e-ticaret perakendecisi Trendyol, platformunu Eylül 2023'te başlattığından beri uygun fiyatlı çevrimiçi giyim ve ayakkabı alanında hızla ilerleme kaydetmiştir.

Trendyol'a ek olarak, Amazon, Noon.com Marketplace, namshi ve Apple'ın App Store'u Suudi Arabistan'daki perakende e-ticaretinde en önemli oyuncular arasındadır.

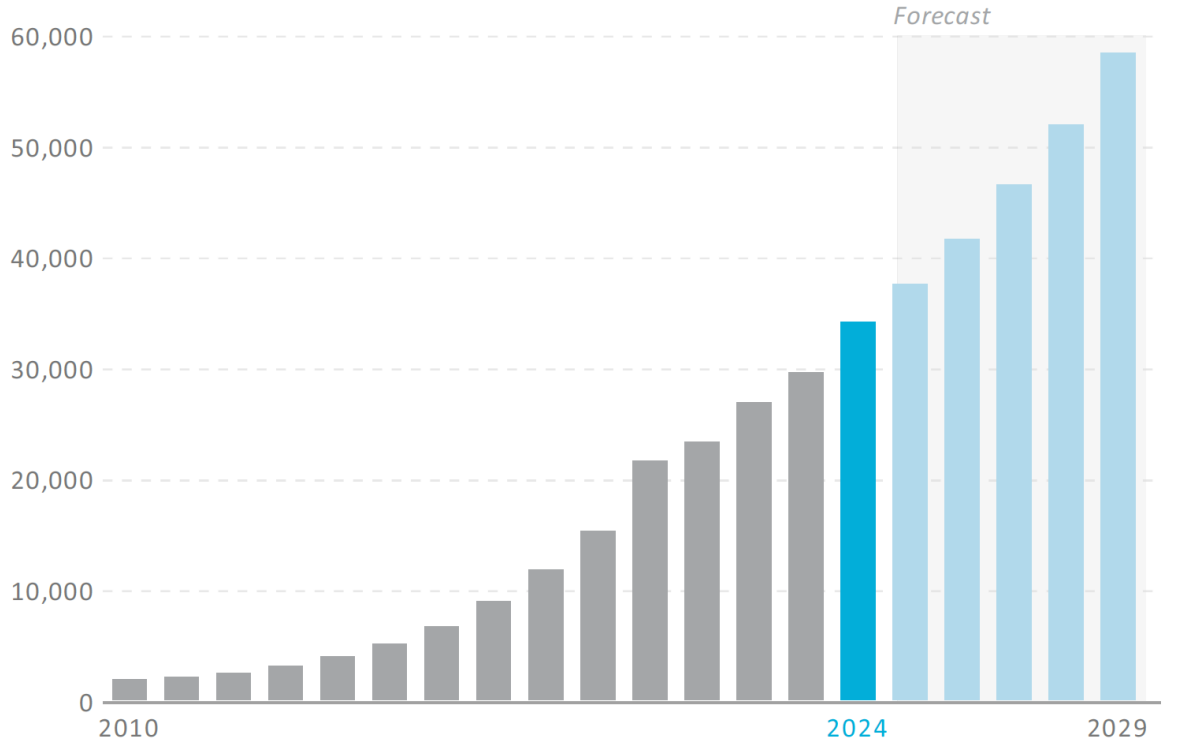
Bu şirketler, 2023'te değer payı açısından e-ticarete hakim oldu ve kalan rekabetçi ortam nispeten daha parçalı.

Amazon, biraz gerilemiş olsa da 2024'te liderliğini korudu. Riyad'daki tedarik merkezi, Suudi Arabistan'daki toplam depolama kapasitesini iki katına çıkardı ve bu, 2023'ten bu yana küçük ve orta ölçekli işletmeler için satış fırsatlarını artırdı. Amazon, 2025 yılına kadar Amazon.sa'da 40.000 satıcıya ev sahipliği yapmak için Suudi Arabistan'ın Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Genel Otoritesi, diğer adıyla Monsha'at ile yakın bir şekilde çalışıyor. Amazon ayrıca Amazon.sa'da 'Made in Saudi' programı tarafından onaylanmış yerel ürünler sunan 'Saudi Made' mağazasını başlattı. Bu yeni 'Saudi Made' mağazası, güzellik ve kişisel bakım, market ürünleri, ev bakımı, bebek bakımı gibi birçok yerel olarak üretilen ürünü sunuyor. Bu, Amazon'un bu yerel işletmelere daha fazla görünürlük kazandıracak güce ve erişime sahip olmasıyla önemli bir hamle olarak görülüyor.

Son zamanlarda yapılan bir diğerk hamle, Suudi Arabistan'ın egemen Kamu Yatırım Fonu (PIF) ve Dubai milyarderi Mohamed Alabbar tarafından desteklenen Noon'un moda perakendecisi Namshi'yi satın almasını tamamlamasıydı.

SUUDİ ARABİSTAN E-TİCARET PAZARI MARKET BÜYÜKLÜĞÜ

34,055

Tablo 14. Euromonitor Passport E-Ticaret Raporu Verilerine Göre Suudi Arabistan Perakende E-Ticaret Pazar Büyüklüğü

Şirket Pazar Payları

Amazon.com Inc		26.7%	▲
Noon AD Holdings One Per...		17.7%	▼
DSM Grup Danismanlik Ile...		8.6%	▲
Jarir Marketing Co		6.8%	▲
Apple Inc		6.3%	▲
Al Nahdi Medical Co		4.1%	▲
United Electronics Co		4.0%	▲
Nice One Beauty Digital ...	 	2.8%	▲
Al Dawaa Medical Service...		2.5%	▲
Xiyin E Commerce FZE Pvt...		2.4%	▲
Wadi International Gener...		1.9%	▼
Landmark Group		1.7%	▼
Tamer Group		1.6%	▲
Fawaz Abdulaziz Al Hokai...		1.0%	▲
Panda Retail Co		0.9%	▲
Majid Al Futtaim Holding...		0.7%	▲
Axiom Telecom LLC		0.5%	▼
Citruss TV FZ LLC		0.4%	▼
Alibaba Group Holding Lt...		0.3%	▼
Others		9.1%	▼

Tablo 15. KSA E-Ticaret Pazar Payları (Euromonitor Passport E-Ticaret Raporu verileri)

5.2 E-Promosyon" projesi

Suudi İhracat Geliştirme Otoritesi "SAUDI EXPORTS", ihracatçıları destekleme ve ürünlerini ve hizmetlerini uluslararası pazarlarda genişletmek için "E-Promosyon" projesini başlatmıştır. "E-Promosyon" projesi, Suudi ihracatçılara küresel elektronik ticaret platformlarında yer alma fırsatı vererek ürünlerini daha geniş potansiyel müşterilere sunmalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Küresel e-promosyon platformuna ek olarak, "SAUDI EXPORTS" müşterilerine, ihracatçıları desteklemeye ve karşılaştıkları yerel ve uluslararası engelleri izlemeye ve ardından bu engelleri inceleyip analiz etmeye ve bunları ele almak ve tekrarlanmamasını sağlamak için ilgili devlet kurumlarıyla işbirliği içinde etkili çözümler bulmaya katkıda bulunan "İhracat Engelleri" hizmeti gibi bir dizi çevrimiçi hizmet sunmaktadır. İhracatçılar, ihracat sürecinde karşılaştıkları herhangi bir engeli web sitesi aracılığıyla kaydedebilirler. Ayrıca, kullanıcıların Suudi tedarikçilerini sektöre veya ürün kategorisine göre kolayca aramasına olanak tanıyan ve Suudi şirketleri, ürünleri ve hizmetleri hakkında kısa bilgilere erişebilmesini sağlayan bir çevrimiçi rehber olan "İhracatçılar Rehberi" de sunar; bu, ihracatçıların çevrimiçi işlerini Suudi ürünleriyle ilgilenen çok çeşitli potansiyel alıcılara tanıtmalarına yardımcı olur. Bu hizmetler arasında, küresel ticaret verilerini sağlama ve analiz etme, pazarlardaki arz ve talep ve hedef sektörler hakkında bilgi sağlama ve ülkeler için en önemli ekonomik göstergeleri sunmanın yanı sıra sektöre göre ihracat fırsatlarını vurgulama aracı olan "İhracat Atlası" hizmeti de yer alır. "Atlas", uluslararası ticaret ve ekonomik işler alanında öğrencilere, ilgililere ve araştırmacılara hizmet vermenin yanı sıra şirketlerde ihracat yapmaya karar verenleri desteklemeyi amaçlamaktadır.

5.3 Ülkedeki Pazaryerleri

Amazon Saudi Arabia (Souq)

Noon.com

Jarir Bookstore

eXtra (United Electronics Company)

Trendyol.com

SACO (Saudi Company for Hardware)

LuLu Hypermarket

Danube Online

Careem Shops

BinDawood Stores

Alhokair Fashion Retail

Tamimi Markets

Namshi.com

Zid Platform
HungerStation
Qoot Marketplace
Golden Scent
Wadi.com
Brands For Less
Arabian Oud Online
Fordeal Saudi Arabia
HNAK.com
Cenomi Retail (formerly Fawaz Alhokair Group)
Azadea Group Saudi Arabia
Shein Saudi Arabia
iHerb Saudi Arabia
Carrefour Saudi Arabia (Majid Al Futtaim Group)

6. Sektörde Vergiler

Suudi Arabistan’da gümrük vergilerine ilişkin düzenlemeler Zakat, Tax and Customs Authority (ZATCA) tarafından yapılmaktadır.

Genel gümrük vergisi %5 olup, ürünlere göre değişiklik göstermektedir. <https://eservices.zatca.gov.sa/sites/sc/en/tariff/Pages/TariffPages/TariffSearch.aspx> linkinden ürünlerin HS Kodlarına göre vergiler ve diğer gerekliliklere ulaşılabilir.

Diğer taraftan Arap ülkeleri arasında gümrük birliği olduğu da dikkate alınmalıdır.

Diğer taraftan Katma Değer Vergisi Oranı %15 olarak belirlenmiştir.

7. Önemli Fuarlar

Suudi Arabistandaki önemli fuarlar <https://www.scega.gov.sa/en/Pages/SCEGAEvents23En.aspx> adresli internet sitesinden bulunabilmektedir.

2025 yılında düzenlenmesi öngörülen bazı fuarlar aşağıda sıralanmıştır.

- Fast Food & Cafe Convention 2025 (Riyad- 9 Eylül)
- Foodex Saudi 2025 (Riyad 21-24 Eylül)
- Retail Show - Saudi 2025 (Riyad- Ekim)
- Foodex Saudi 2025 (Cidde- Kasım)
- Saudi International Halal Expo 2025 (Riyad- Kasım)
- Saudi Food Expo 2025 (Riyad-Kasım)
- Hotel & Restaurant Supplies Expo 2025 (Cidde-Kasım)

8. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar

Suudi Arabistan gerek ekonomik, gerek nüfus, gerek askeri gerekse siyasi yönden Körfez bölgesinin en büyük ülkesi konumundadır.

Ülke petrole dayalı ekonomiden kurtulmak için devasa yatırımlar yapmaktadır. Özellikle turizm ve inşaat alanında Dünyanın en büyük projelerini açıklamıştır. Tüm bu faktörler ihracatçılarımız açısından olumlu etkenlerdir.

Diğer taraftan ülke pazarında genel olarak Türk malı imajı çok olumludur. Türk malı denilince ilk sırada kalite telaffuz edilmektedir. Bu da ihracatımızı olumlu etkileyecek bir etkidir.

Ülkenin doğal şartları ve iklimi nedeniyle gıda üretimi sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle de üretim eksikliği olan gıda ürünlerini ithalat yoluyla karşılamaktadır. Dünyanın her bölgesinden gıda ürünleri ithal etmektedirler.

İki ülkenin de Müslüman olmasından dolayı ülkemize ve ülkemizde üretilen ürünlere yönelik ayrı bir sempati duyulmaktadır.

Türk dizilerinin Suudi Arabistanda izlenme oranları yüksektir. Bu nedenle özellikle bu ülkede izlenen dizilere ürün yerleştirme yapılması ihracatımız açısından olumlu olacaktır.

Suriye’de normalleşme çalışmalarının başlaması ile birlikte kar ayolu ile ulaşımın sağlanması durumunda ülkemiz üzerinden KSA pazarına daha az maliyetle ve daha hızlı şekilde girme şansı oluşacaktır. Bu da hem maliyet hem de hız açısından ülkemiz ihracatçılarına fayda sağlayacaktır.

9. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler

Arap Ülkeleri arasında Gümrük Birliği bulunduğu için bu ülkeler maliyet açısından ülkemiz ihracatçılarından daha avantajlı olarak piyasaya girebilmektedir.

Mısır, Ürdün başta olmak üzere KSA’ya gıda ürünü ihracatı yapan ülkelerin ihracatçılarının maliyetleri görece ülkemiz ihracatçılarından az olduğu için gıda ürünlerinin fiyatlarında bu ülkeler daha avantajlı olabiliyor.

10. Gıda Sektöründe İhracatın Artırılması için Firmalara Öneriler

Suudi Arabistanlılar tanıdıkları ve güvendikleri kişilerle iş yapmayı tercih ederler. Çoğu işletme dikey olarak hiyerarşiktir ve karar verme süreçleri genellikle üst düzeyde yoğunlaşmıştır. Suudi Arabistanlılar genellikle ilişki odaklıdır ve güven temelli bir yaklaşımı vardır. Bu nedenle bu pazarda başarılı olabilmek için sık sık ziyaretler yapılmalıdır.

11. Belirtilmesinde Fayda Görülen Diğer Hususlar

- ❖ Suudi Arabistan'ın hafta sonu tatili Cuma ve Cumartesidir.
- ❖ İngilizce yaygın olarak kullanılmaktadır.
- ❖ Namaz saatlerine dikkat edilmelidir.
- ❖ Mutlaka yazılı sözleşme ile iş yapılması gerekir.
- ❖ Sözleşme imzalanırken ve diğer iş süreçleri ile ilgili Suudi Arabistan menşeli hukuk firmaları ve danışmanlık firmalarından faydalanılması önemlidir.
- ❖ Standarda konu olan ya da ilgili kurumların onayı gereken ürünlerin ihracatından önce gerekli lisans ve belgelerin temin edilmesi
- ❖ Mutlaka güvenli ödeme yöntemleri kullanılmalı, açık hesap çalışmaktan mümkün olduğunca uzak durulmalı.
- ❖ Aracı, komisyoncu ve nüfuzlu kişilere dikkatle yaklaşılmalıdır.

12. Genel Değerlendirme

13. Yararlı Adresler

- ❖ <https://eservices.zatca.gov.sa/sites/sc/en/tariff/Pages/TariffPages/TariffSearch.aspx> linkinden, ürünlerinizin Suudi Arabistan'da tabi olduğu gümrük tarifelerini bulabilirsiniz.
- ❖ Ürünlere ilişkin teknik düzenlemelere <https://saber.sa/home/regulations> linkinden ulaşabilir, spesifik olarak kendi ürünlerinizin tabi olduğu teknik düzenlemeleri ve gerekli dokümanları sorgulamak için <https://saber.sa/home/hscodes> adresli linke ürününüzün HS Kodunu girerek ulaşabilirsiniz.
- ❖ Suudi Arabistan Standartlar Kurumu-(Suudi Arabian Standards Organization)-SASO'nun <http://www.saso.gov.sa/en/pages/default.aspx> adresli linkinden ürünlerin sahip olması gereken standartlar hakkında bilgi alabilirsiniz.
- ❖ S.Arabistan'a yönelik doğrudan yatırımlar için, <https://investsaudi.sa/en> ve <https://www.misa.gov.sa/en/> web adreslerinden gerekli bilgilere ulaşılabilir.

- ❖ <http://www.abc-saudi-arabia.com> web sayfasından kayıtlı Suudi firmalarının iletişim bilgilerine ulaşılabilir.
- ❖ S.Arabistan ve Türkiye pazarlarının karşılaştırılması sonucu, tarım ve gıda ürünleri ile sanayi ürünleri ve hizmetler alanında S.Arabistan'a ihracat potansiyelimizin değerlendirildiği matrislere <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/orta-dogu-ve-korfez/suudi-arabistan/potansiyel-urun-matrisleri> linkinden ulaşabilmektedir.
- ❖ SA'nın fuar ve etkinlik takvimi <https://www.scega.gov.sa/en/Pages/SCEGAEvents23En.aspx> adresli linkte yer almaktadır. Anılan listenin yıl içinde sık sık güncellendiğini hatırlatmak isteriz.

Diğer Faydalı Linkler:

BAKANLIKLAR

Ticaret Bakanlığı <https://mc.gov.sa/en/pages/default.aspx>

Belediye, Köy İşleri ve İskan Bakanlığı <https://www.momrah.gov.sa/ar>

Yatırım Bakanlığı <https://www.misa.gov.sa/en/>

Sanayi ve Maden Kaynakları Bakanlığı <https://mim.gov.sa/mim/index-ltr.html>

Ulaştırma ve Lojistik Hizm. Bakanlığı <https://mot.gov.sa/en/Pages/default.aspx>

Savunma Bakanlığı <https://www.mod.gov.sa/en/Pages/default.aspx>

İçişleri Bakanlığı <https://www.moi.gov.sa/>

Dışişleri Bakanlığı <https://www.mofa.gov.sa/en/Pages/default.aspx>

Maliye Bakanlığı <https://www.mof.gov.sa/en/Pages/default.aspx>

Kültür Bakanlığı <https://www.moc.gov.sa/en>

Turizm Bakanlığı <https://mt.gov.sa/>

Ekonomi ve Planlama Bakanlığı <https://www.mep.gov.sa/en>

Çevre, Su ve Tarım Bakanlığı <https://www.mewa.gov.sa/en/Pages/default.aspx>

Milli Eğitim Bakanlığı <https://www.moe.gov.sa/en/Pages/default.aspx>

İletişim ve Bilgi Teknolojileri Bakanlığı <https://www.mcit.gov.sa/en/node>

İnsan Kaynakları ve Sosyal Kalkınma Bakanlığı <https://www.hrsd.gov.sa/en>

Medya Bakanlığı <https://media.gov.sa/en>

Adalet Bakanlığı <https://www.moj.gov.sa/english/pages/default.aspx>

Diğer Bakanlıklar ve devlet hizmetleri ve bilgilerine yönelik ulusal portal <https://www.my.gov.sa/wps/portal/snp/main>

YETKİLİ KURUM VE KURULUŞLAR

Suudi Elektrik <https://www.se.com.sa/en>

Zekat Vergi ve Gümrük İdaresi <https://zatca.gov.sa/en/pages/default.aspx>

Suudi Gıda ve İlaç Otoritesi <https://sfda.gov.sa/en>

Su ve Elektrik Düzenleme Kurumu <https://wera.gov.sa/en/Pages/default.aspx>

Genel Eğlence Otoritesi <https://www.gea.gov.sa/en/>

Genel İstatistik Kurumu <https://www.stats.gov.sa/en>

Ekonomik Şehirler ve Özel Bölgeler Kurumu
https://ecza.gov.sa/360/pages/en/home?packedargs=locale%3Den_US

Suudi Standartları, Metroloji ve Kalite Organizasyonu
<https://www.saso.gov.sa/en/pages/default.aspx>

Suudi Limanlar Otoritesi <https://mawani.gov.sa/>

Yerel İçerik ve Devlet İhale Kurumu <https://lcpa.gov.sa/en/Pages/default.aspx>

Suudi Posta İdaresi <https://splonline.com.sa/en/>

Suudi Arabistan Demiryolları <https://www.sar.com.sa/>

Suudi Merkez Bankası <https://www.sama.gov.sa/en-us/pages/default.aspx>

14. Kaynakça

Euromonitor Retail E-Commerce In Saudi Arabia – Analysis Country Report | Mar 2025

<https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/saudi-arabia-food-and-beverage-market/companies>

<https://10times.com/saudi Arabia/food-beverage>

<https://www.stats.gov.sa/en/>

<https://www.sfda.gov.sa/en/>

<https://halal.gov.sa>

<https://www.saso.gov.sa/en>

<https://saber.sa/home/Index>

<https://modon.gov.sa/en/Pages/default.aspx>

Sektör Raporu Tasarım Kriterleri

Kapak Tasarım:

- **Zemin Rengi:** Beyaz
- **Logo** : Standart
- **Yazı Rengi** : Siyah
- **Ülke Adı :**
Yazı Fontu : Times New Roman - Yazı Puntosu : 24 Bold – Büyük Harf
- **Sektör Pazar Araştırması Raporu :**
Yazı Fontu : Times New Roman - Yazı Puntosu : 12 Bold – Büyük Harf
- **Tarih :**

Yazı Fontu : Times New Roman Yazı Puntosu : 12 Bold - Küçük Harf

- **Raporu Hazırlayan.....Ticaret Müşavirliği/Ataşeliği :**

Yazı Fontu : Times New Roman Yazı Puntosu : 12 Bold - Küçük Harf

İçindekiler Tasarım:

- **Zemin Rengi:** Beyaz
- **Yazı Rengi:** Siyah
- **Yazı Fontu:** Times New Roman
- **Yazı Puntosu:** 12 Punto
- **Başlıklar :** Bold

Kaynak: <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/saudi-arabia-food-and-beverage-market/companies>